

BAKGRUND

Borgholm Energi AB (bolaget) har förmedlat en förbindelsepunkt för fastigheten Borgholm □ för anslutning till vatten. Bolaget har fakturerat □ anläggningsavgift.

Bolaget har nu ansökt om stämning å □ävsseende anläggningsavgift för vatten.

YRKANDEN M.M.

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen fastställer att □är skyldig att betala anläggningsavgift med 56 866 kr. Bolaget yrkar vidare att fastighetsägaren är skyldig att betala den i domstolen uppkomna ansökningsavgiften för stämning om 2 800 kr.

B.M. bestrider bolagets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN

Nedan anges vad parterna anfört skriftligen samt vid muntlig förberedelse endast i de delar som det behövs för att klargöra hur mark- och miljödomstolen kommit fram till sina ställningstaganden. Att en omständighet som anförts inte redovisats innebär inte att domstolen inte har tagit del av den.

Bolaget anför följande till stöd för sin talan. Bolaget har rätt att ta ut anläggningsavgift när fullmäktige i Borgholms kommun har beslutat om verksamhetsområde i enlighet med lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Bolagets skyldighet att påföra fastighetsägare avgifter vars fastighet är belägen inom verksamhetsområde grundar sig i 6, 24, 25, 26, 29, 31, 34 och 35 §§ LAV samt enligt kommunens va-taxa.

I det geografiska området med den omgivande bebyggelsen finns det behov på lång sikt av kommunala va-tjänster.

Ägare av fastighet inom en allmän va-anläggnings verksamhetsområde är skyldig att betala avgifter för vattenförsörjning och avlopp. Fastighetsägarens avgiftsskyldighet inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt och underrättat fastighetsägaren därom.

Fastigheten är belägen inom verksamhetsområde för vatten och spillvatten och är bebyggd för bostadsändamål. Förmedlingsbrev har skickats ut. Anläggningsavgift för den förbindelsepunkt avseende vatten, som är upprättad vid fastigheten, har aldrig tidigare betalats till bolaget.

För bedömningen av om ett vatten kan anses godtagbart som hushållsvatten eller inte har i praxis ledning hämtats från Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30). Vatten som uppfyller kraven i dessa föreskrifter har normalt godtagits för den vattenförsörjning som va-lagstiftningen avser. Av vikt för fastigheten är också att den egna vattenkällan ska kunna förse hushållet med tillräcklig mängd vatten på lång sikt.

Vid analys av det enskilda vattnet på fastigheten visade det sig att brunnsvattnet var otjänligt enligt den mikrobiologiska bedömningen och enligt den kemiska bedömningen var provet tjänligt med anmärkning.

Bolaget tar prov så nära källan som möjligt och tar inte prov efter eventuella filter etcetera eller installationer som gör att vattnet blir bättre. Bolaget kan inte säga något om det senare provtagningsresultatet eftersom det ska vara ett prov som är analyserat som ledningsnätsvatten. Om fastighetsägaren ändå vill använda vattnet från egen brunn så kan huvudmannen inte hindra denna från att göra det. Kommunen har inget krav på tvångsanslutning.

Fastighetens kvalitet på vattnet är inte bättre än kvaliteten på det kommunala vattnet, därför kvarstår kravet på betalningsskyldighet.

Vad gäller kvantiteten har bolaget inte några uppmätta värden och inte någon ytterligare information än vad fastighetsägaren uppgett.

Bolaget har haft liknande ärenden hos mark- och miljödomstolen med mål M 149-16. Liknande ärenden har prövats tidigare hos VA-nämnden, se BVa 25 (Va20/11), som prövades av Svea hovrätt i dom M 4291-13. I avgörandena nämns provsvaren. De provsvar som låg till grund för avgörandena var likvärdiga provsvar utifrån ledningsvatten.

Vattnet är ett livsmedel som inte är obegränsat och under sommarhalvåret fylls inte naturens vattenmagasin på, vilket innebär att det är bevattningsförbud under sommarhalvåret inom Borgholms kommun. För att säkerställa vattenförsörjningen har bolaget gjort flera investeringar de senaste åren. Vid avvikande gränsvärden kan åtgärder snabbt sättas in.

B.M. anför följande till stöd för sin talan. I va-taxan, punkt 4.2., anges att ”Härvid förutsätts att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 i lagen om allmänna vattentjänster angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.”. Han anser att 2. inte är uppfylld och att alternativet med egen brunn ger en överlägset bättre hushållning med naturresurser.

Bolaget hänvisar till ett prov taget den 24 april 2018. Han anser dock att vattnet nu är tjänligt. Det tagna provet utvärderades på ett felaktigt sätt. Provet bedömdes efter de kriterier som finns i SLVFS 2001:30 och som gäller för stora leverantörer av vatten. Föreskrifterna gäller dock inte dricksvatten från vattenverk som i genomsnitt tillhandahåller mindre än 10 m³ dricksvatten per dygn, eller som försörjer färre än 50 personer. Föreskriften gäller således inte för hans brunn. För egen brunn gäller istället Livsmedelsverkets råd om egen dricksvattenförsörjning.

Parametern COD bedömdes i provet som ”tjänligt med anmärkning” (enligt riktlinjerna för stora anläggningar). COD påverkar varken människors hälsa eller miljön, den har enbart en estetisk påverkan. COD-värdet klarar dessutom riktvärdet enligt Livsmedelsverkets råd om egen dricksvattenförsörjning och ska därför bedömas som ”tjänligt”.

Provet som togs den 24 april 2018 visade att parametern koliforma bakterier hade värdet 87 cfu/100 ml. Det värdet gör att provet ska bedömas som ”tjänligt med anmärkning” (enligt Livsmedelsverkets råd). Bolaget anger att det ger bedömningen ”otjänligt” vilket är fel då bedömningen gjordes utgående från kriterierna som gäller för stora vattenverk.

Installation av UV-anläggning tog bort de koliforma bakterierna. De installerade ett filter när de fått resultatet från provtagningen i april 2018 med syftet att få ner mängden koliforma bakterier. En ny vattenanalys gjordes den 24 september 2018 där den mikrobiologiska bedömningen blev ”tjänligt”. Enligt Livsmedelsverkets råd om egen dricksvattenförsörjning ska provet tas vid den punkt där det tappas ur de kranar som normalt används för uttag av dricksvatten, dvs. i deras fall efter filtret.

Att fortsätta använda den egna brunnen innebär en överlägset bättre hushållning med naturresurser än att övergå till kommunalt vatten. Vid anslutning till det kommunala systemet behöver delvis ett nytt internt system byggas upp. Deras lokala produktion av vatten måste dessutom vara mer energieffektiv än produktion av det kommunala vattnet som på Öland innebär transporter av olika slag och också energiförbrukning vid drift av avsaltningsanläggningen.

Brunnen har klarat av att leverera vatten under alla år. Brunnen har sedan den installerades 1967 använts utan att någon blivit dålig av vattnet och den har aldrig sinat. Bolaget har värden på vattenståndet i hans egen brunn då bolaget gjort mätningar.

Miljömässigt måste det vara bättre att sprida vattenuttag än att koncentrera dessa till några punkter.

BEVISNING

Respektive part har åberopat viss skriftlig bevisning.

MÅLETS HANDLÄGGNING VID MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Mark- och miljödomstolen har hållit muntlig förberedelse i målet.

Vid den förberedelsen frågade **mark- och miljödomstolen** bolaget hur bolaget ser på den omständigheten att fastighetsägaren har låtit installera ett UV-filter och tagit nya vattenprover.

Bolaget svarade att man har inga synpunkter på om eller hur fastighetsägaren använder vatten från egen brunn. Men bolaget är ålagt att tillse att fastigheterna inom verksamhetsområdet ansluts. Bolagets uppgift är att långsiktigt se till fastighetens behov.

Vidare frågade **mark- och miljödomstolen** bolaget om det är ointressant vad provsvaret visar.

Bolaget svarade att betalningsskyldighet uppstår i samband med att förbindelsepunkt förmedlas. Om fastighetsägaren visar att det egna vattnet är lika bra eller bättre kan denna få uppskov.

DOMSKÄL

Målets handläggning och domstolens sammansättning

Mark- och miljödomstolen har hållit muntlig förberedelse i målet. Domstolen avgör med stöd av 42 kap. 18 § 1 st. 5. rättegångsbalken målet utan huvudförhandling.

Mark- och miljödomstolen bedömer med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att det med hänsyn till målets omfattning och svårighetsgrad är tillräckligt att rätten består av ordföranden och tekniskt råd.

Ramen för prövningen

Prövningen i detta mål gäller enbart frågan om svarandens eventuella avgiftsskyldighet. Krav på faktisk anslutning prövas med stöd av miljöbalken i annan ordning och är således inte föremål för prövning i detta mål.

Aktuell fastighet är belägen inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen

Det är ostridigt att den aktuella fastigheten är belägen inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Detta konstaterande är dock inte tillräckligt för att konstituera en betalningsskyldighet (se 24 § 2 p. LAV).

Kan behovet av dricksvattentjänster bättre tillgodoses genom den på fastigheten befintliga enskilda dricksvattenbrunnen än genom den allmänna va-anläggningen?

Det är ostridigt att fastigheten i och för sig har behov av dricksvattentjänster. Frågan i målet är dock om detta behov bättre kan tillgodoses genom den på fastigheten befintliga enskilda dricksvattenbrunnen än genom den allmänna va-anläggningen. Det är den enskilde fastighetsägaren som måste kunna bevisa att dricksvattenbehovet bättre kan tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna va-anläggningen, dvs. genom den egna vattenbrunnen (24 § LAV).

Vid besvarandet av frågan är följande uttalanden i förarbetena (prop. 2005/06:78 s. 79 f. och s. 143) av intresse: Enbart det förhållandet att huvudmannen har byggt ut den allmänna va-anläggningen i ett område medför inte automatiskt att fastigheterna där kan avgiftsdebiteras. Avgiftsskyldigheten måste i princip vara motiverad av den enskilda fastighetens behov av de vattentjänster som erbjuds. Fastighetsägaren är inte skyldig att betala avgifter för några andra tjänster än sådana som han faktiskt utnyttjar och sådana som fastigheten kan anses behöva vare sig de utnyttjas eller inte. Detta behov ska bedömas på objektiva grunder. Fastighetsägarens egen uppfattning om behovet tillmäts ingen självständig betydelse. Om det kan konstateras ett relevant behov av erbjudna vattentjänster uppkommer frågan om hur behovet tillgodoses med största fördel. Detta avgörs genom en samlad bedömning av rådande omständigheter mot bakgrund av fastighetens

användningsmöjligheter på sikt. Trots att det är en individuell prövning måste hänsyn tas till den omgivande bebyggelsen och området karaktär i övrigt. Om förhållandena i bebyggelseområdet i stort behöver en kollektiv lösning av va-frågan, har detta redan i sig ansetts innebära en stark presumtion för att andra lösningar inte heller är bättre i det enskilda fallet. Miljöaspekten är också viktig i det här sammanhanget, men det är inte avgörande vilket system som är mest kretsloppsanpassat. Hänsyn skall vidare tas till vad en modern boendestandard kan anses kräva och till rena bekvämlighetssynpunkter, va-lösningarnas varaktighet och hållbarhet, betydelsen av möjliga framtida förändringar i fastighetens användning och ägarförhållanden, samt de rent tekniska och ekonomiska förhållandena. I praxis har behovet av rent vatten ofta ansetts kunna med större fördel tillgodoses genom fastighetens egen vattenbrunn, när brunnen har ett godtagbart vatten i tillräcklig mängd. En kostnadsjämförelse kan i sådana fall få fördelsbedömningen att väga över till förmån för det enskilda alternativet. ... Andra stycket (24 § LAV: mark- och miljödomstolens förklaring) medför att det vid fördelsbedömningen ska beaktas särskilt i vad mån jämförda alternativ tillgodoser intresset av en god hushållning med naturresurserna. Avsikten är att ett sådant hänsynstagande ska ge större utrymme för enskilda bra småskaliga alternativ som uppfyller långsiktiga krav på hälso- och miljöskydd. Det ska öka fastighetsägarens möjlighet att få hålla sig till ett sådant enskilt alternativ och därigenom slippa avgiftsskyldighet gentemot huvudmannen.

Vid prövningen av aktuellt mål tillmäts fastighetsägarens egen uppfattning ingen självständig betydelse. Trots att det är en individuell prövning måste hänsyn tas till den omgivande bebyggelsen och området karaktär i övrigt. Mark- och miljödomstolen bedömer att förhållandena på Öland, ifråga om tillgången på dricksvatten, talar för att dricksvattenfrågan ska lösas kollektivt för vissa områden på ön. Detta är således en presumtion för att käromålet ska bifallas men ändå inte ensamt tillräckligt.

Avgiften för anslutning av den aktuella fastigheten till den allmänna va-anläggningen uppgår till drygt 55 000 kr. Därtill skulle komma kostnader för ett nytt internt system. Mark- och miljödomstolen bedömer att fortsatt användning av den egna brunnen bör vara klart billigare än anslutning till det kommunala vattennätet. Detta konstaterande talar emot skyldighet att betala anslutningsavgift (jfr Statens VA-nämnd beslut 1976-02-10, BVA 6, mål nr VA 130/74). Detta är dock inte tillräckligt för att ensamt ogilla käromålet.

Vid bedömningen av skyldigheten att betala anslutningsavgift ingår även en prövning av kvaliteten på den egna brunnens dricksvatten.

Enligt bolaget har den kommunala miljönämnden inte krävt någon tvångsanslutning av fastigheten till det kommunala dricksvattnet (jfr Statens VA-nämnd beslut 1983-08-17, BVA 89, mål nr VA 164/82). Detta talar i viss mån emot att dricksvattnet från den egna dricksvattenbrunnen skulle vara av sådan kvalitet att det motiverar skyldighet att betala anslutningsavgift.

Ifråga om analys av dricksvattnet från den egna brunnen noterar mark- och miljödomstolen följande.

Bolaget hävdar att bedömningen ska göras mot ”Livsmedelsverkets föreskrift (SLVFS 2001:30) om dricksvatten”. Mark- och miljödomstolen noterar att det enligt 2 § i angiven föreskrift stadgas att dessa gäller anläggningar för dricksvattenförsörjning som

1. i genomsnitt tillhandahåller 10 m³ dricksvatten eller mer per dygn, eller
2. försörjer 50 personer eller fler med dricksvatten.

Det har inte framkommit att dricksvattenförsörjningen på aktuell fastighet skulle vara av sådan omfattning som anges ovan. Det är därför inte rimligt att tillämpa de föreskrifterna vid bedömningen av om dricksvattnet från den egna brunnen är lika bra som det kommunala dricksvattnet.

Svaranden hävdar att bedömningen av dricksvattnet från den egna brunnen istället ska göras mot Livsmedelsverkets ”Råd om enskild dricksvattenförsörjning”. I råden stadgas följande:

Detta råd gäller för dricksvatten från vattenverk och enskilda brunnar eller enskilda dricksvattenanläggningar.

- som i genomsnitt tillhandahåller mindre än 10 m³ dricksvatten per dygn, och
- som försörjer färre än 50 personer.

Mark- och miljödomstolen bedömer att den aktuella fastighetens dricksvatten från den egna brunnen omfattas av dessa råd med hänsyn till hur mycket vatten som tillhandahålls samt hur många personer som brunnen försörjer.

Bedömningen av kvaliteten på dricksvattnet från den egna brunnen ska därför göras med tillämpning av Livsmedelsverkets råd om enskild dricksvattenförsörjning. Bolagets hänvisningar till tidigare domstolsavgöranden föranleder ingen annan bedömning.

Efter att UV-filter installerats uppfylls alla parametrar som analyserats, med marginal, bedömningen tjänlig enligt Livsmedelsverkets ”Råd om enskild dricksvattenförsörjning”. Bolaget menade under den muntliga förberedelsen att analyser av dricksvattenkvaliteten skulle göras på brunnsvattnet innan någon form av behandling av vattnet görs. Mark- och miljödomstolen delar inte denna bedömning då det ur hälsosynpunkt är det vatten som används som är av intresse.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att dricksvattnet från den egna brunnen är av god kvalitet.

Det har inte framkommit att kvantiteten från den egna brunnen skulle vara för låg, dvs. det är fråga om tillräckligt mycket vatten för att tillgodose fastighetens behov, även på längre sikt.

Att hämta dricksvatten med godtagbar kvalitet och kvantitet från egen brunn bedöms vara god hushållning med naturresurserna (24 § andra stycket LAV).

Mark- och miljödomstolen finner vid en samlad bedömning att fastighetens behov av dricksvattentjänster kan tillgodoses bättre genom den egna vattentäkten. Vid bedömningen har särskilt beaktats den ekonomiska aspekten. Avgiftsskyldighet föreligger därför inte.

Ansökningsavgift

Bolaget yrkar ersättning för ansökningsavgift om totalt 2 800 kr. Eftersom bolaget blir tappande part i målet kan svaranden inte förpliktas att betala ansökningsavgiften till bolaget.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 29 april 2019.

Urban Lund

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Målet har handlagts av tingsnotarien Emilia Bengtsson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se